

## ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 368:336.02

DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.37-10>

### ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ

### FINANCIAL SECURITY OF INSURANCE COMPANIES IN THE MIND OF THE UNSTABLE MARKET CORE OF FUNCTIONING

**Вдовенко Л.О.**

доктор економічних наук, професор,  
Вінницький національний аграрний університет

**Vdovenko Larysa**

Vinnitsa National Agrarian University

*Стаття присвячена інституту страхування, як засобу страхового захисту інтересів всіх економічних суб'єктів. Проаналізовано сучасний стан розвитку страхового ринку України, визначено існуючі проблеми та наслідки впливу повномасштабного вторгнення росії на діяльність страховиків. Здійснено оцінку фінансового стану окремо взятої страхової компанії, визначено, що результативна діяльність залежить від ефективного використання власних коштів, зростання обсягу зібраних страхових премій за рахунок підвищення довіри споживачів таких послуг. Загалом нестабільне економічне середовище функціонування негативно позначається на реальному фінансовому стані кожного страховика, тому фінансово стійкі та ініціативні на запровадження новітніх страхових продуктів компанії зможуть успішно здійснювати страхову діяльність, бути спроможними забезпечити виконання своїх зобов'язань перед споживачами страхових послуг.*

**Ключові слова:** страхування, страхова діяльність, страховий ринок, страхові виплати, страхова премія, страхова сума, фінансовий стан страховика, фінансова безпека.

*In the role of the article, there is about that significance in the institute of insurance, as a guarantee of the insurance protection of the interests of all economic entities. Under the insurance activity, it is necessary to understand, regulated by the norms of law state activity of insurers with the provision of insurance services for wages formed insurance funds, which are built to obtain a license, as a rule, with the method of taking profits. The article analyzes the current development of the insurance market of Ukraine, which is characterized by an unstable economic core of functioning, identifies the main problems and analyzes in proportion to the large-scale Russian invasion of real insurance. Today, the insurance market is saving an invariably low share of premiums from insurance companies in the structure of the added value of the entire financial sector. An assessment of the financial status of the taken insurance company has been made, it has been highlighted that it is effective to live from the effective victory of the money, the obligation to pay the selected insurance premiums for the income increase of the population. It was concluded that the functioning of institutions in rather difficult conditions for the country's economy negatively affects the real financial condition of each insurer. Since the beginning of the war, insurers have faced significant problems in their activities, which are a threat to financial security: the inability to work in regions of active hostilities, a decrease in the solvency of customers, a noticeable narrowing of the life insurance segment, an increase in the rate of increase in the amount of insurance capital, insurance reserves, and a decrease in their financial stability. A stable financial condition is the basis of an appropriate level of financial security of insurance companies, which enables effective protection of economic entities from all risks and threats, including, in particular, during the period of martial law. More financially stable and initiatives to introduce new insurance products of the company will successfully ensure insurance activity, but will contribute to ensuring the fulfillment of its obligations to consumers of insurance services.*

**Keywords:** insurance, insurance activity, insurance market, insurance payments, insurance premium, insurance sum, financial condition of the insurer, financial security.

**Постановка проблеми.** В умовах трансформаційних змін в економіці України зростає роль та значення інституту страхування як засобу страхового захисту інтересів економічних суб'єктів ринку. Сьогодні страховий ринок функціонує в умовах нестабільного економічного середовища, що відображається на показниках фінансового стану страховиків. Без забезпечення належного рівня його фінансової безпеки неможливий дієвий захист економічних суб'єктів від потенційних ризиків і загроз, що усугубляються в період воєнного стану.

Саме для цього необхідно організувати максимально ефективно функціонування страхового ринку, який є важливим складником фінансово-економічної безпеки і сфокусований на своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам, забезпечення захисту фінансових інтересів та зростання добробуту держави [1, с. 123].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблеми страхування та страхового ринку висвітлюють в своїх працях вітчизняні вчені: Базилевич В. Д., Бухтіарова А. Г., Журавка О. С., Клапків Ю. М., Осадець С. С., Пахненко О. М. та інші. Разом з тим, актуальним залишається питання забезпечення належного рівня фінансової безпеки страхових компаній в умовах викликів сьогодення.

**Постановка завдання.** Метою статті є оцінка діяльності страхових компаній на страховому ринку, виділення існуючих проблем страхової діяльності, оцінка фінансового стану окремої страхової компанії як основи безпеки функціонування фінансового сектору держави загалом.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Основу системи правового регулювання страхової діяльності становить Закон України «Про страхування» [2], який визначив принципи державної демонополізації та державного нагляду за страховою діяльністю. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про страхування» [2], страхування – вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів. Під страховою діяльністю потрібно розуміти врегульовану нормами права господарську діяльність страховиків з надання страхових послуг за рахунок сформованих страхових фондів, що здійснюється на підставі ліцензії, як правило, з метою отримання прибутку.

Ефективність діяльності страхової компанії істотно залежить від його здатності всесторонньо оцінювати та здійснювати цілеспрямоване планування своїх економічних показників. Для якісного виконання таких функцій використання

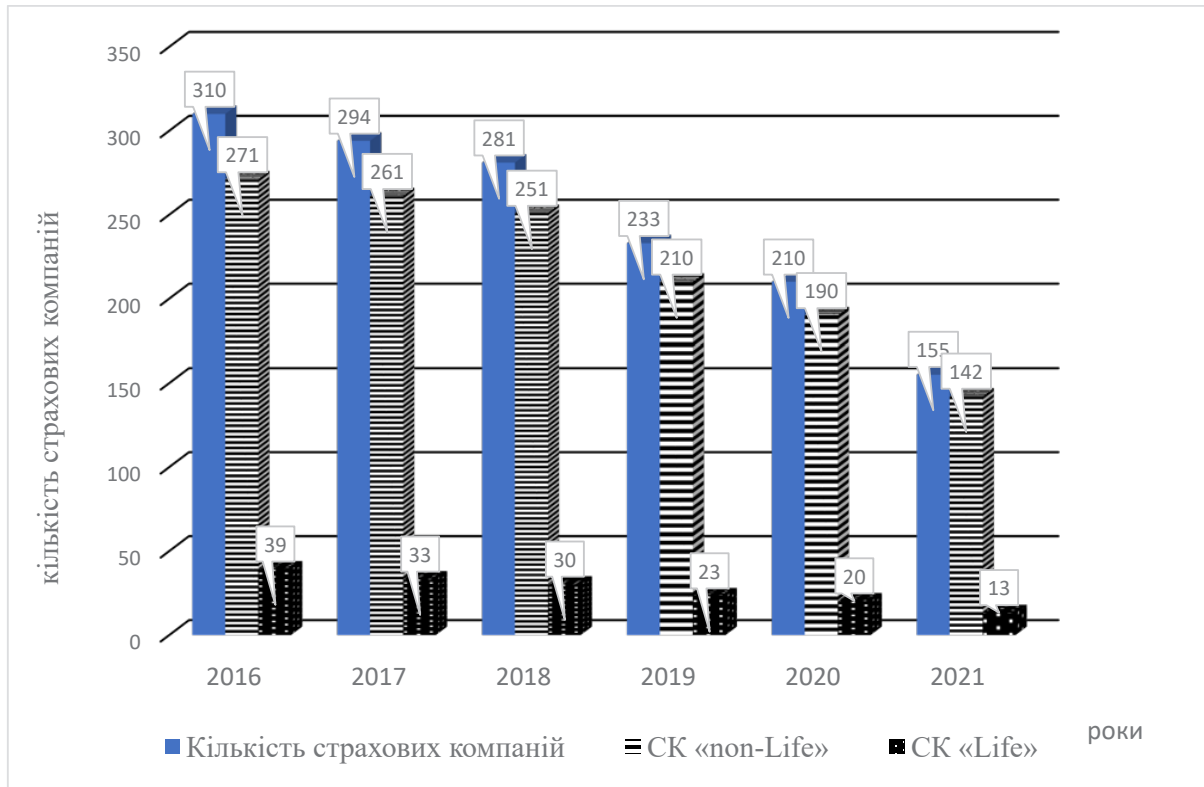
вже існуючих методів не завжди є достатнім, через їх загальність, складність, необхідність адаптації, а також постійних змін, зокрема, у зв'язку з динамічністю зовнішнього середовища. Ефективність діяльності будь-якої страхової компанії та його економічне становище обумовлюється результатами її діяльності, а стабільний фінансовий стан – наявністю необхідних фінансових ресурсів (капіталу), ефективного їх використання для забезпечення нормальної комерційної діяльності [3].

Аналізуючи страховий ринок України слід відмітити тенденцію до скорочення вдвічі кількості страхових компаній (з 310 в 2021 р. до 155 в 2016 р. (рис. 1).

Повномасштабний наступ росії на Україну наприкінці лютого значно ускладнив умови роботи надавачів небанківських фінансових послуг. Через це значна кількість учасників ринку не змогла своєчасно та в повному обсязі надати інформацію про свою діяльність. У IV кварталі року страхування життя помірно зростало: обсяги зібраних страхових премій та активів збільшилися, а обсяги виплат збільшилися майже на 20%. За результатами кварталу діяльність страховиків життя була прибутковою, вони активно інвестували, переважно в державні цінні папери. Попри збиток в останні три місяці, ризикове страхування залишилося прибутковим за результатами 2021 року. Ризикові страховики зменшили резерви, тому коефіцієнти збитковості та ефективності діяльності знизилися. Протягом IV кварталу обсяги активів, валових премій і виплат ризикового страхування – зменшилися, переважно через неподання звітності низкою установ та виключення з реєстру. Частка страхових премій із добровільного страхування зросла за квартал із 70% до 76%. Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ і «Зелена картка») та особисте страхування (медичне та життя) традиційно були найбільшими за обсягом отриманих премій... Помірне зниження збитковості обов'язкових видів страхування відбулося за рахунок зменшення резервів. Страховики життя нарощували інвестиційні доходи впродовж усього 2021 року. Доходи від інвестування в державні цінні папери надалі зростали, тоді як доходи від депозитів суттєво зменшилися й становили 0,5% від страхових резервів. Станом на 01 січня 2022 року принаймні один із двох нормативів платоспроможності порушували лише чотири страховики [5].

В ТОП-10 страхових компаній за результатами 2021 р. за фінансовими результатами, за чистими страховими преміями ввійшли такі страхові компанії: ARX, Уніка, ТАС СГ, ІНГО, Альфа Страхування, Провідна та інші.

Успішна діяльність страхових компаній на страховому ринку залежить від ефективного використання власних коштів, зростання обсягу зібраних страхових премій за рахунок підвищення довіри населення до таких установ, що



**Рис. 1. Динаміка кількості страхових компаній в Україні в 2016–2021 рр.**

Джерело: сформовано на основі даних [4]

сприятиме зміцненню їх фінансового стану в перспективі.

Здійснено оцінку фінансового стану ПрАТ «СК «Місто» – страхової компанії в Україні, яка на 100% належить Вінницькій міській раді та займається діяльністю у сфері страхування, перестраховування і фінансової діяльності, пов'язаної з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням.

До фінансових послуг, що надаються ПрАТ «СК «Місто» відносять: інші види страхування, крім страхування життя та перестраховування. Основними напрямками діяльності ПрАТ «СК «Місто» є: страхування іноземців; медичне та особисте страхування; туристичне страхування; страхування школярів; страхування майна; автострахування; корпоративне страхування.

Сьогодні страховий ринок зберігає незмінно низьку частку премій страхових компаній у структурі доданої вартості усього фінансового сектору. Ці показники говорять про недовіру до фінансових посередників. Однією з умов відновлення довіри до страхового ринку є дотримання страховиками нормативів фінансової стійкості та платоспроможності як запоруки виконання своїх зобов'язань перед споживачами страхових послуг [6, с. 229].

Аналіз динаміки показників страхової діяльності ПрАТ «Страхова компанія «Місто» за

2019–2021 рр. показав, що лише в 2021 році вийшла на прибутковий рівень діяльності, чистий фінансовий результат становив 699 тис. грн (проти збитковості установи в 2019–2020 рр.) (таблиця 1).

Щодо чистих зароблених страхових премій ПрАТ «Страхова компанія «Місто», то їх обсяг в 2021 р. зріс в 1,93 раза в порівнянні з 2019 р., що засвідчує про зростання довіри клієнтів до установи.

В структурі джерел фінансування діяльності ПрАТ «Страхова компанія «Місто» переважає власний капітал, частка якого скоротилась і в 2021 р. склала 76,7%, частка довгострокових і поточних зобов'язань становила 13,7% та 9,7% відповідно (таблиця 2).

Фінансовий стан страхової компанії визначається сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів, оптимізація якого є однією з умов успішного її розвитку в майбутньому, а погіршення показників фінансового стану свідчатиме про стримуючі чинники розвитку страхової діяльності в умовах нестабільного середовища функціонування.

Одним із важливих показників фінансового стану, що характеризує платоспроможність є коефіцієнт покриття, який показує скільки гривень оборотних активів припадає на

Таблиця 1

**Динаміка показників страхової діяльності ПрАТ «Страхова компанія «Місто»  
за 2019–2021 роки (тис. грн)**

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2021 р. до 2019 р. (+, -)
		2019	2020	2021	
1	Чисті зароблені страхові премії	27576	27150	53186	25610
2	Премії підписані	31541	30915	55382	23841
3	Премії передані у перестраховування	1244	1474	1242	-2
4	Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2870	-2410	864	-2006
5	Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	149	119	-90	-239
6	Чисті понесені збитки за страховими виплатами	14787	9520	9132	-5655
7	Чистий фінансовий результат	-8693	-4973	669	9362

Джерело: розраховано на основі [7]

Таблиця 2

**Джерела фінансування ПрАТ «Страхова компанія «Місто» за 2019–2021 роки, тис. грн**

№ з/п	Вид фінансових зобов'язань	2019 р.		2020 р.		2021 р.	
		тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	Власний капітал	61976	81,6	83426	83,8	86052	76,7
2	Довгострокові зобов'язання і забезпечення – всього	11566	15,2	13334	13,4	15368	13,7
	в т. ч. страхові резерви	11103	95,9	12776	95,8	14799	96,3
3	Поточні зобов'язання і забезпечення	2407	3,2	2747	2,8	10845	9,7
4	Баланс	75949	100	99507	100	112265	100

Джерело: розраховано на основі [7]

одну гривню поточних зобов'язань. Впродовж 2019–2021 рр. оборотні активи ПрАТ «Страхова компанія «Місто» перевищують за величиною поточні зобов'язання (в 5,1 раза у 2021 р., у 12,9 та 11,6 раза – відповідно в 2020 р. та в 2019 р.). Зменшення значення коефіцієнта покриття вказує на скорочення обсягу оборотних

активів, що сформувались завдяки власним ресурсам, хоча даний показник відповідає теоретично достатньому рівню (таблиця 3).

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) характеризує частку (77% в 2021 р.) власників установи у загальній сумі коштів, авансованих у її діяльність. Вважається, що чим вищим

Таблиця 3

**Показники фінансового стану ПрАТ «Страхова компанія «Місто»**

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Теоретично достатнє значення
Коефіцієнт покриття	11,56	12,89	5,07	більше 1
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,82	0,84	0,77	0,5 – 1
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,45	0,42	0,64	0,4 – 0,6
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	0,04	0,03	0,13	менше 1
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,19	0,16	0,18	менше 0,5
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	1,73	1,81	1,04	0,5-0,8
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,91	0,92	0,80	зростання

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності [7]



є цей показник, тим установа є більш фінансово стійкою, стабільною і незалежною від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт маневреності власних коштів ПрАТ «Страхова компанія «Місто» показує зростання частки власного капіталу (з 42% в 2020 р. до 64% в 2021 р.) у фінансуванні поточної діяльності, тобто вкладені в оборотні активи.

Найзагальнішою оцінкою фінансової стабільності страхової компанії є коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів, зростання якого (з 0,03 в 2020 р. до 0,13 в 2021 р.) свідчить про підвищення залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів.

Найбільш узагальнюючим показником фінансового стану є коефіцієнт фінансового левериджу, який характеризує ступінь забезпеченості позичальника власним капіталом і полягає в оцінці розміру власного капіталу та ступеня залежності установи від залучених ресурсів. Коефіцієнт левериджу ПрАТ «Страхова компанія «Місто» знаходиться в межах теоретично достатнього рівня (середнє значення – 0,18).

Отже, більшість показників фінансового стану відповідають теоретично достатньому значенню, окрім коефіцієнта співвідношення необоротних і власних коштів. В цілому фінансовий стан ПрАТ «Страхова компанія «Місто» можна визначити як фінансово стабільний з достатнім рівнем фінансової незалежності та фінансування оборотних активів за рахунок власних ресурсів, для формування необоротних активів страхової компанії слід вдатись до залучення довгострокових позик і кредитів.

В подальшому діяльність страховиків має бути спрямована на забезпечення платоспроможності, підвищення фінансової стійкості та створення надійного іміджу установи серед споживачів страхових послуг, враховуючи ризики діяльності, зокрема в період воєнного стану.

З початком війни страховики стикаються із значними проблемами у своїй діяльності, що є загрозою фінансовій безпеці: неможливістю працювати в регіонах активних бойових дій, погіршенням платоспроможності клієнтів, відчутним звуженням сегменту страхування життя, уповільнення темпів нарощення обсягів страхових капіталів, страхових резервів, зниженням їх фінансової стійкості.

Станом на 1 вересня 2022 року на ринку працює 140 страховиків, 13 з яких – компанії зі страхування життя. З початку війни з ринку пішло 5 страховиків-учасників сегменту non-life. Трьом страховикам ліцензії були анульовані як захід впливу, один страховик добровільно залишив ринок та один страховик, хоча й був включений до реєстру, не отримав жодної ліцензії на здійснення страхової діяльності. Склад учасників ринку, що працює в сегменті страхування життя, не змінився. Загальний обсяг активів страховиків порівняно з початком року (до військової агресії) майже не змінився і становив

65,7 млрд грн. Не зменшився ні розмір прийнятних активів, ні обсяг сформованих страхових резервів (36,6 млрд грн). Протягом дії воєнного стану страховики те тільки не зменшили, але й наростили обсяги ліквідних активів – з 14,9 млрд грн до 17,2 млрд грн. Загальні підписані премії у першому півріччі 2022 року порівняно з аналогічним періодом минулого року скоротилися на 28% і становили 17,6 млрд грн. Зокрема, відбулося скорочення в сегментах: non-life – на 29%; страхування життя – на 15%. Обсяги виплачених страхових виплат та відшкодувань знизилися в сегменті non-life (на 32%). Рівень виплат становив 34% та не змінився [8].

Драйвером підтримки страхового бізнесу стала «Зелена картка». За період війни цей вид страхування зріс на 76%. Якщо станом на 01 липня 2021 року у структурі страхового портфеля цей вид страхування становив 0,9 млрд грн, то на 01 липня 2022 року – 1,5 млрд грн або збільшився в 1,7 раза. Загалом у першому півріччі 2022 року в Україні 44% (7,6 млрд грн) страхових премій становило автострахування («автоцивілка», «Зелена картка», КАСКО). Цікаво, що за зменшення обсягів наданих послуг частка цих видів страхування в портфелі навіть збільшилася і у першому півріччі 2021 року вона становила 36% (8,9 млрд грн). Загалом у першому півріччі ризикові страховики показали високу прибутковість. Значну роль у цьому відіграло помітне скорочення витрат (крім операційних) [9].

Вважаємо, що розвиток страхового ринку та підвищення довіри економічних суб'єктів до таких установ залежить від політики, способів та регуляторних важелів держави щодо підтримки сфери страхових послуг.

Діяльність фінансових установ відбувається в складних умовах воєнного стану, що вимагає уваги з боку Національного банку, який, для підтримання позитивних тенденцій на ринку, слідкує за дотриманням страховиками вимог належного та своєчасного розкриття інформації про фінансовий стан, обов'язкових фінансових нормативів, а також належним виконанням страховиками зобов'язань за укладеними договорами страхування.

Функціонування фінансових установ в складних для економіки країни умовах вимагає ініціативності щодо запровадження новітніх страхових продуктів для успішного здійснення подальшої страхової діяльності.

Страховий продукт, який випускається на ринок, повинен бути своєчасним та цікавим потенційним споживачам; запропоновані тарифи повинні бути економічно обґрунтовані та їх лінійка доступна для покупців. Умови договорів страхування повинні враховувати і інтереси власників бізнесу, тобто містити виключення із відшкодувань, які не заперечують основним принципам страхування. Аналізуючи страховий ринок України, можна дійти висновку, що на

ринку залишаються саме ті компанії, які будують свою діяльність, враховуючи, як власні інтереси, так і інтереси клієнта [3].

Так, ПрАТ «СК «Місто» обслуговує споживачів послуг в певному регіоні, що дещо обмежує можливості диверсифікації клієнтської бази, проте вона однією з перших в Україні, враховуючи виклики сьогодення та потреби населення в таких видах страхових послуг, впровадила страхування від коронавірусу для своїх громадян (зокрема медиків), ввела програму «COVID-STOP» для іноземних громадян (онлайн). Наразі вона є лідером з медичного страхування від коронавірусу.

Також враховуючи виклики, пов'язані з війною в Україні, ПрАТ «СК «Місто» пропонує унікальні програми страхування, що покривають військові ризики: страхування житла від військових ризиків; страхування дітей від нещасних випадків, навіть внаслідок війни; поліс «наші котики» – страхування медиків, волонтерів, водіїв, журналістів та представників загонів добровільної територіальної оборони.

Серед основних заходів покращення функціонування та подальшого розвитку страхового ринку виділяють: «удосконалення нормативно-правової бази в сфері страхування; здійснення постійного контролю за роботою страхових компаній органами страхового нагляду та застосовування ними своєчасних заходів щодо попередження неплатоспроможності страховиків; покращення механізму наглядових дій задля недопущення функціонування страхових компаній, які неспроможні здійснювати страхові відшкодування, проведення постійного

моніторингу відповідності страхових випадків страховим виплатам; запровадження ефективної тарифної політики, завдяки якій страхові компанії будуть здатні підтримувати рівновагу між отриманими страховими преміями та здійснюваними страховими виплатами, яке є гарантією забезпечення стабільності діяльності страхових компаній» [10].

**Висновки.** Отже, страховий ринок є невід'ємною складовою формування ринкової інфраструктури та фінансового захисту економічних суб'єктів, а ефективна діяльність окремих страховиків є основою економічного розвитку фінансового сектора в цілому.

Результативна діяльність страхових компаній на страховому ринку залежить від ефективного використання власних коштів, зростання обсягу зібраних страхових премій за рахунок підвищення довіри населення до таких установ, що сприятиме зміцненню їх фінансового стану в перспективі.

Функціонування установ в досить складних для економіки країни умовах негативно позначається на фінансовому стані кожного страховика. Стабільний фінансовий стан є основою належного рівня фінансової безпеки страхових компаній, завдяки якій можливий дієвий захист економічних суб'єктів від потенційних ризиків і загроз, що виникають, зокрема і в період воєнного стану. Лише фінансово стійкі та ініціативні на запровадження новітніх страхових продуктів компанії зможуть успішно здійснювати страхову діяльність, бути спроможними забезпечити виконання своїх зобов'язань перед споживачами страхових послуг.

#### БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ситник Н. С., Кунинець Я. В. Роль страхування у забезпеченні фінансової безпеки держави в умовах пандемії COVID-19. *Держава та регіони*. 2021. № 3(120). С. 122–127.
2. Закон України «Про страхування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 04.12.2022).
3. Абдуллаєва А. Є., Поплавська С. М. Шляхи підвищення ефективності діяльності страхових компаній на ринку страхових послуг України. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/39>
4. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 21.11.2022).
5. Огляд небанківського фінансового сектора. Травень 2022 р. URL: <https://forinsurer.com/files/file00726.pdf> (дата звернення: 21.11.2022).
6. Рудь І.Ю., Мальцева А.С. Аналіз та оцінка фінансового стану страхової компанії. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 54. С. 229–233.
7. Фінансова звітність ПрАТ «Страхова компанія «Місто». URL: [https://ic-misto.com.ua/sites/default/files/doc-with-group/balans\\_0.pdf](https://ic-misto.com.ua/sites/default/files/doc-with-group/balans_0.pdf) (дата звернення: 14.11.2022).
8. Підсумки страхового ринку України за 2021 рік. ТОП-10 лідерів life та non-life страхування. URL: <https://forinsurer.com/news/22/05/30/41284> (дата звернення: 14.11.2022).
9. Національний банк підбив підсумки роботи страхового ринку у першому півріччі 2022 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-pidbiv-pidsumki-roboti-strahovogo-rinku-u-pershomu-pivrichchi-2022-roku> (дата звернення: 14.11.2022).
10. Тарасенко Д. Л., Тарасенко О. Ю., Мироненко С. П. Аналіз страхового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/40>

**REFERENCES:**

1. Sytnyk N. S., Kunynets Ya. V. (2021) Rol strahuvania u zabezpecheni finansovoi bezpeky derzhavy v umovah pandemii COVID-19 [The role of insurance in securing financial security is kept in the minds of the COVID-19 pandemic]. *Derzhava ta regiony*, vol. 3 (120), pp. 122–127.
2. Zakon Ukrainy "Pro strahuvania". Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed December 04, 2022).
3. Abdulayeva A. Ye., Poplavskaya S. M. (2022) Shlyahy pidvyshchenia efektyvnosti diyalnosti strahovyh kompaniy na rynku strahovyh posluh Ukrainy [Ways to improve the efficiency of insurance companies in the insurance market of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 39. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/39>
4. Statystyka strahovoho rynku Ukrainy. Available at: <https://forinsurer.com/stat> (accessed November 21, 2022).
5. Oglyad nebankivskoho finansovoho sektora. Traven 2022. Available at: <https://forinsurer.com/files/file00726.pdf> (accessed November 21, 2022).
6. Rud I.Yu., Malceva A. S. (2021) Analiz ta ocinka finansovoho stanu strahovoi kompanii. [Analysis and evaluation of the financial camp of insurance companies]. *Infrastruktura rynku*, vol. 54, pp. 229–233.
7. Finansova zvitnist PrAT "Strahova kompahiya "Misto". Available at: [https://ic-misto.com.ua/sites/default/files/doc-with-group/balans\\_0.pdf](https://ic-misto.com.ua/sites/default/files/doc-with-group/balans_0.pdf) (accessed November 14, 2022).
8. Pidsumky strahovoho rynku Ukrainy za 2021 rik. TOP-10 lideriv life ta non-life strahuvania. Available at: <https://forinsurer.com/news/22/05/30/41284> (accessed November 14, 2022).
9. Nacionalnyi bank pidbyv pidsumky roboty strahovoho rynku u pershomu pivrichi 2022 roku. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-pidbiv-pidsumki-roboti-strahovogo-rynku-u-pershomu--pivrichchi-2022-roku> (accessed November 14, 2022).
10. Tarasenko D.L., Tarasenko O.Yu., Myronenko S.P. (2022) Analiz strahovoho rynku Ukrainy [Analysis of the Ukrainian insurance market]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 40. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/40>